

Forslag A 1944/UHN
Behandles af Udvalget for et Holdbart Norden

Betænkning over medlemsforslag for ett mer hållbart strömmingsfiske i Östersjön

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

- at förhandla om begränsningar av industriellt trålfiske i Östersjön
- at framföra ett initiativ till Baltic Sea Fisheries Forum om hur ett kommande hållbart fiske främjas genom begränsningar av industriellt trålfiske i Östersjön

Baggrund

Friska hav bygger på ekologisk balans där djur och växter tillåts samverka i en hållbar helhet. Verkligheten i Östersjön är helt annan. Detta har inneburit en stor variation av fiskpopulationerna. Exempelvis har beståndet av östersjötorsk under flera decennier varit satt under stark press till följd av överfiske och syrefria djuphavsbottnar där torsken leker. Sommaren 2019 nödstoppade EU allt fiske på torsk i Östersjön – ett förbud som gäller alltjämt.

På senare tid har flertalet rapporter talat om att strömmingen eller sillen har decimerats rejält i särskilt centrala Östersjön och i Bottenviken.¹ Detta har slagit hårt mot det kustnära yrkesfisket där många småföretagare i brist på fångst tvingas lägga ned sin verksamhet.² Under sommaren 2022 larmade svenska medier rentav om att den traditionella surströmmingen var hotad.

De ekologiska effekterna av strömmingens nedgång kan enligt forskning vara förödande. Strömmingen är basföda för de flesta rovfiskar som lax, havsöring, gädda och torsk. En minskning av strömmingspopulationerna kan därmed leda till detsamma för rovfiskarna. Detta leder i sin tur till att storspiggen får ta över, som äter betande

¹ <https://www.su.se/stockholms-universitets-ostersjocentrum/webbmagasinet-baltic-eye/fiske/kommissionen-kvotf%C3%B6rslag-blottar-negativ-trend-f%C3%B6r-%C3%B6stersj%C3%B6ns-fiskbest%C3%A5nd-1.594218?open-collapse-boxes=ccbd-l%C3%A4smer>

² <https://www.expressen.se/nyheter/klimat/experten-larmar-snart-slut-pa-sill-och-stromming/>

smådjur. Då de betande smådjuren försvinner kan en övergödningsproblematik skapas som kväver blandt annat blåstången.

Det finns flera orsaker till nedgången av strömmingsbestånden, men mycket tyder på att det alltmer intensiva industriella trålfisket är en viktig övergripande orsak.³ Mot den bakgrunden den svenska Havs- och vattenmyndigheten åsikten att ett trålningsförbud längs med Sveriges ostkust för fartyg större än 24 meter vore angeläget mellan fyra och tolv nautiska mil utanför kusten.⁴

Att begränsa trålfisket förutsätter dock samarbete med övriga EU-länder och EU. Det finns flera fall där länder skapat konstruktioner inom EU-lagstiftningen. Sverige och Danmark skyddade 2009 ett område i på grund av det kritiska läget för torsken. I Öresund har det rätt förbud mot trålning sedan 1933. Från dessa exempel finns många goda resultat att uppvisa för det akvatiska livet. Med erfarenhet i dessa goda exempel bör politiska och diplomatiska diskussioner om begränsningen av den industriella trålningen av strömmen aktualiseras i det regionala samarbetsforum för fiskeriforvaltningen i Østersøen som är bäst lämpat för detta, nämligen Baltic Sea Fisheries Forum (BALTFISH). BALTFISH giver henstillinger til Europa-Kommissionen og Rådet om Unionens fiskeribevarelsesforanstaltninger, flerårige planer, udsynsplaner og andre regionale fiskerispecifikke spørgsmål, som givet i artikel 18 om principperne for regionalisering under EU's fælles fiskeripolitik.

Strömmingen har en viktig roll som motor i näringskedjan då den är basföda för de flesta rovfiskar och reglerar smådjurspopulationer. Utskottet noterar att situationen för strömmingen i Östersjön under senare tid förändrats till det sämre. ICES, det internationella havsforskningsrådet, har rekommenderat fiskestopp för 2024 av den anledningen. Som en av orsakerna till nedgången av strömmingsbestånden kan utskottet notera att flera forskare pekat på det industriella pelagiska trålfisket. Denna form av fiske ger stora fångster på en väldigt kort tid och på begränsad yta.

Inom den nordiska familjen måste vi i högre grad agera för att förhindra att ekologiska system riskerar att slås ut. Hur ekosystem och hur marint liv fungerar kan inte stängas in eller avgränsas med konstgjorda gränser varför Norden bör spela en betydande roll för multilateralt miljösamarbete. I det här fallet handlar det om att aktivt begränsa industriellt trålfiske i så stor del av Östersjön som möjligt.

³ <https://www.su.se/stockholm-university-baltic-sea-centre/policy-analysis/policy-briefs-and-fact-sheets/reduce-coastal-trawling-to-protect-the-baltic-herring-1.590918>

⁴ <https://www.havochvatten.se/arkiv/aktuellt/2022-04-01-hav-foreslar-atgarder-for-att-skydda-sillen-i-ostersjon.html>

Ett långsiktigt hållbart fiske kräver en gemensam god förvaltning och att fisket sker på ett klokt och långsiktigt sätt utifrån ekosystemets ramar.

Udvalgets synspunkter

Udvalget noterer med stor bekymring at Østersøen er under stort pres med udledning af forurening, overfiskeri, øget trafik og forringet miljøtilstand, og at der er sket en stigning i mængden af forskellige miljøforureninger, herunder næringsstoffer, organisk materiale og tungmetaller, som har alvorlige negative konsekvenser for miljøet og livet i øhavet. Trods tegn på forbedringer i miljøtilstanden visse steder viser seneste rapport fra Helcom (Holas II) at ingen af målene og målsætningerne i Østersøens handlingsplan (The Baltic Sea Action plan) er opnået.

Menneskelige aktiviteter i og omkring Østersøen påvirker miljøets tilstand samtidig med at mange af aktiviteterne er afhængige af et sundt havmiljø. Høje koncentrationer af næringsstoffer og forurenende stoffer, ikke-hjemmehørende arter og fiskeriet er forhold der har den største indvirkning på biodiversiteten i Østersøen. Udvalget noterer, at eutrofiering i Østersøen skønnes at resultere i et samlet tab på ca. 3,8-4,4 milliarder euro årligt. Holas II viser også at hvis havtilstanden forbedres, herunder vegetation og fiskebestande ændres til en god status, skønnes det at borgerne i Østersøregionens velfærd vil stige med 1,8-2,6 milliarder euro årligt. Derudover er de nuværende rekreative fordele ved Østersøen anslået til omkring 15 milliarder euro årligt og det nuværende tab af rekreative værdier som følge af forringelsen af havmiljøet skønnes på omkring 1-2 milliarder euro årligt.

Det ødelægger havbunden og forstyrrer havets naturlige liv. Fiskeri med bundtrawler årsag til markant større bifangst end andre typer fiskeri. To tredjedele af havbunden i den danske del af Østersøen og 85 % af havbunden i den danske del af Nordsøen er forstyrret. Fiskeri med bundtrawler en væsentlig årsag.

Udvalget understreger derfor vigtigheden af udvikling af yderligere foranstaltninger til forbedring af miljøtilstanden og ikke mindst at eksisterende foranstaltninger gennemføres og videreføres som planlagt. Derfor rekommanderer udvalget at der framföras ett initiativ till Baltic Sea Fisheries Forum (BALTFISH) om hur ett kommande hållbart fiske främjas genom begränsningar av industriellt trålfiske i Östersjön.

Udvalget noterer, at BALTFISH er dét samarbejdsorgan som giver henstillinger til Europa-Kommissionen og Rådet om Unionens fiskeribeveringsforanstaltninger, flerårige planer, udsimidsplaner og andre regionale fiskerispecifikke spørgsmål, som givet i artikel 18 om principperne for regionalisering under EU's fælles fiskeripolitik.

Udvalget henviser til BSPC og dens arbejdsgruppe for klimaforandringer og biodiversitet, som har haft det overordnede mål at udarbejde politiske holdninger og

anbefalinger vedrørende klimaændringer og biodiversitet i Østersøen. Gruppens arbejdet retter sig mod at skabe politisk opmærksomhed om klimaændringer og biodiversitet og bidrage til udveksling af viden og bedste praksis inden for sit ansvarsområde.

Udvalget retter særligt opmærksomheden mod resolutionen fra 32. møde i BSPC (27-29 august), som opfordrer det landene omkring Østersøen om at styrke samarbejdet og indsatsen under overskrifterne; Regarding strengthening the resilience of maritime ecosystems; Regarding strengthening the resilience of climate and biodiversity in the Baltic Sea.

Udvalget gør særligt opmærksom på resolutionens paragraf 36 der understreger følgende *'establish and enforce recognisable, legally binding sustainable fishing quotas in the Baltic Sea Region with diversification for species, including regulations on fishing nets or other methods, ensuring that fish stocks remain healthy and sustainable in the long term. All actions should be based on respected, up-to-date research. To prevent population crashes, the aim should be to reduce fishing quotas down to or below scientifically advised thresholds in the Baltic Sea.*

Det fremgik af drøftelserne i udvalget at NGV, den socialdemokratiske gruppe og Mit-tengruppen støtter forslaget, og kunne også støtte Nordisk Friheds forslag om at slette atsatsen der rekommanderer Nordisk Ministerråd *att utreda den industriella trålningens påverkan på det marina ekosystemet och fiskbestånden i Östersjön*. Den Konservative gruppe modsatte sig hele forslaget med begrundelsen om at sagen allerede håndteres i regi af BSPC og man ønsker ikke at fremsætte et forslag der medfører dobbeltarbejde.

Med dette godkendte udvalget betænkningen.

København, den 5. september 2023

Johan Andersson (S)
Tove Elise Madland (A)
Mats Wiking (S)
Per Husted (S)
Ola Elvestuen (V)
Rebecka Le Moine (MP)
Bella Forsgrén (gröna)
Simon Holmström (HI)

Ásmundur Friðriksson (Sj.)
Heikki Autto (saml)
Lene Westgaard-Halle (H)
Mariane Paviasen (IA)
Marianne Bigum (SF)
Staffan Eklöf (SD)
Himanshu Gulati (FrP)